

Tisková zpráva, Brno, 26. září 2023

Český dalekohled QUVIK poletí do vesmíru. Astrofyzici z Masarykovy univerzity budou řídit vědeckou část projektu

Projekt prvního českého vesmírného dalekohledu QUVIK, jehož vědeckou část budou řídit astrofyzici z Masarykovy univerzity, dostal zelenou. Odborníci z Ministerstva dopravy ČR a Evropské kosmické agentury (ESA) vybrali ze sedmi špičkových českých vesmírných projektů dva. Jedním z nich je QUVIK, projekt vesmírného dalekohledu optimalizovaného na ultrafialovou část spektra, který bude zaměřen na zdroje gravitačních vln, které vznikají při srážkách černých děr a neutronových hvězd. Projekt povede Výzkumný a zkušební letecký ústav.

Vědecký koordinátor mise Norbert Werner z Ústavu teoretické fyziky a astrofyziky Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity (MU), která s původní myšlenkou na postavení družice s UV dalekohledem s možností rychlého natočení na cíl přišla v roce 2021, je z úspěchu nadšený: „Máme z toho neskutečnou radost. Pro celý tým to znamená i ohromnou výzvu. Čeká nás spousta práce, ale bude to pro nás obrovský skok vpřed. To, co nás čeká, přinese velké množství zkušeností a otevře nové možnosti.“

Jak dále prof. Werner vysvětlil, cílem mise je pozorování zdrojů gravitačních vln, které byly objeveny teprve před sedmi lety a za jejich objev byla udělena Nobelova cena. Gravitační vlny vznikají při srážkách černých děr a neutronových hvězd, které patří k nejextrémnějším událostem ve vesmíru, a pozorování těchto událostí patří mezi hlavní vědecké priority tohoto desetiletí. „Dalekohled bude ale sloužit celé české a světové astronomické komunitě a můžeme od ní čekat průlomové objevy, které zviditelní českou vědu a vesmírný průmysl,“ zdůraznil Werner.

Astrofyzici z Přírodovědecké fakulty MU jsou v týmu, který QUVIK (Quick Ultra-Violet Kilonovae Surveyor) připravuje, zodpovídní za vědeckou část. Masarykova univerzita bude také provozovat vědecké operační středisko družice. Celý projekt zastřešuje a vede Výzkumný a zkušební letecký ústav (VZLU). Dále na projektu spolupracuje výzkumné centrum TOPTEC Ústavu fyziky plazmatu AV ČR, v.v.i. a společnost PEKASAT.

„Výzkum vesmíru považujeme za perspektivní oblast a tento projekt dokládá, že zde máme jako univerzita, co nabídnout. Těší mě i to, že výstupem tohoto projektu nebudou jen abstraktní statistické záznamy v publikačních a citačních databázích, ale že za přispění našich vědkyň a vědců vznikne unikátní přístroj, který bude účelně sloužit mezinárodní vědecké komunitě,“ uvedl prorektor Masarykovy univerzity pro rozvoj, legislativu a informační technologie Radim Polčák.

„Úspěch projektu QUVIK je velkým oceněním práce našich astrofyziků i celé fakulty, která se výzkumu vesmíru věnuje dlouhodobě a systematicky. Podpora Ministerstva dopravy ČR a ESA bude mít významný dopad na kvalitu vědecké práce a jejich výstupů, zároveň také vytváří další příležitosti k mezinárodní spolupráci našich vědců i celkovému zvýšení povědomí o špičkovém výzkumu v Brně,“ dodal děkan Přírodovědecké fakulty Tomáš Kašparovský.

Projekt je financován z českých prostředků, bude splňovat vysoké mezinárodní standardy Evropské vesmírné agentury (ESA) a má podpořit zapojení českých vědců a průmyslu do vesmírných projektů. O výběru projektů QUVIK a AMBIC, jež oba vede VZLÚ, rozhodl na Ministerstvu dopravy (MD) výbor, který řídí Rámcový projekt k implementaci podpory, kterou ESA poskytne vesmírným aktivitám z ČR. Vybrané mise mají odstartovat do vesmíru v roce 2028 a rozpočet každé z nich bude přibližně 30 milionů EUR.

Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta

Kotlářská 267/2, 611 37 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1410, E: info@sci.muni.cz, www.sci.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi, prosím, uvádějte naše číslo jednací.

Ondřej Rohlík, manažer Rámcového projektu, v němž Česká republika ambiciózní mise realizuje, v tiskové zprávě MD vyzdvihl připravenost, unikátnost a potenciál vybraných projektů: „Evropská kosmická agentura u vybraných projektů kladně hodnotila zejména pečlivé rozpracování uživatelských, technických a vědeckých požadavků, prvotní návrh mise, management a ošetření rizik. Výbor také hodnotil soulad navržených projektů s cíli Národního kosmického plánu, zejména dopad na rozvoj českého kosmického ekosystému a zviditelnění České republiky ve světě. Dalšími ceněnými aspekty je komerční využitelnost technologií, které pro tyto mise budou potřebné, a vybudování pozemní infrastruktury pro další kosmické mise a intenzivnější využívání příležitostí, které kosmické aktivity přinášejí.“